

Bruksela, 22 kwietnia 2026 r.
(OR. en)

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2023/0226 (COD)

17037/1/25
REV 1 ADD 1

AGRI 736
AGRILEG 210
ENV 1429
PI 233
CODEC 2178
PARLNAT

UZASADNIENIE RADY

Dotyczy: Stanowisko Rady w pierwszym czytaniu w sprawie przyjęcia
ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
w sprawie roślin uzyskiwanych za pomocą niektórych nowych technik
genomowych oraz uzyskiwanych z tych roślin produktów, oraz w sprawie
zmiany rozporządzenia (UE) 2017/625

- Uzasadnienie Rady
- Przyjęte przez Radę 21 kwietnia 2026 r.

I. WPROWADZENIE

1. 5 lipca 2023 r. Komisja przyjęła wniosek ustawodawczy dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie roślin uzyskiwanych za pomocą niektórych nowych technik genomowych oraz pochodzących z tych roślin żywności i pasz¹.
6 lipca 2023 r. wniosek ten został przedłożony Radzie.
2. Podstawą prawną wniosku są art. 43, art. 114 i art. 168 ust. 4 lit. b) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) (zwykła procedura ustawodawcza).
3. W jego sprawie skonsultowano się zarówno z Europejskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym (EKES), jak i Komitetem Regionów (KR). EKES wydał opinię 26 października 2023 r.² KR wydał opinię 17 kwietnia 2024 r.³
4. W Parlamencie Europejskim komisją przedmiotowo właściwą jest Komisja Ochrony Środowiska Naturalnego, Klimatu i Bezpieczeństwa Żywności (ENVI), a komisją zaangażowaną jest Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi (AGRI). Na sprawozdawczynię wyznaczona została ponownie Jessica Polfjård (PPE, Szwecja). Parlament przyjął swoje stanowisko w pierwszym czytaniu 24 kwietnia 2024 r.⁴
5. Wniosek i dotycząca go ocena skutków zostały przedstawione na posiedzeniu Grupy Roboczej ds. Zasobów Genetycznych i Innowacji w Rolnictwie (innowacje w rolnictwie) 10 lipca 2023 r. Grupa robocza kontynuowała analizę wniosku na 16 dodatkowych posiedzeniach podczas prezydencji hiszpańskiej, belgijskiej, węgierskiej i polskiej.
6. 14 marca 2025 r. Komitet Stałych Przedstawicieli wyraził zgodę na udzielenie prezydencji mandatu do rozpoczęcia negocjacji z Parlamentem Europejskim⁵. Na tej podstawie przeprowadzono negocjacje z Parlamentem Europejskim i Komisją, by uzyskać wczesne porozumienie w drugim czytaniu. 12 listopada 2025 r. Komitet Stałych Przedstawicieli zapewnił prezydencji możliwość elastycznego działania w najważniejszych nierozstrzygniętych kwestiach⁶.

¹ 11592/23 + ADD 1.

² Dok. 14926/23.

³ Dok. 9226/24.

⁴ Dok. 10952/24.

⁵ Dok. 6426/25.

⁶ Dok. 14579/25.

7. Rozmowy trójstronne odbyły się 6 maja, 14 października, 13 listopada i 3 grudnia 2025 r. podczas prezydencji polskiej i duńskiej. Na ostatnim z tych posiedzeń współprawodawcy osiągnęli ogólne wstępne porozumienie. Porozumienie to zostało następnie wyrażone w ostatecznym tekście kompromisowym.
8. 19 grudnia 2025 r. Komitet Stałych Przedstawicieli przeanalizował ostateczny tekst kompromisowy i potwierdził to porozumienie⁷.
9. 28 stycznia 2026 r. parlamentarna komisja ENVI przegłosowała ostateczny tekst kompromisowy. 28 stycznia 2026 r. przewodniczący komisji ENVI skierował pismo do przewodniczącej Komitetu Stałych Przedstawicieli⁸, w którym zaznaczył, że jeśli Rada prześle Parlamentowi Europejskiemu swoje uzgodnione stanowisko w wersji zweryfikowanej przez prawników lingwistów przewodniczący zaleci, aby na sesji plenarnej stanowisko Rady zostało przyjęte bez poprawek w drugim czytaniu Parlamentu. Tekst załączony do pisma odpowiada tekstowi, dla którego Komitet Stałych Przedstawicieli wyraził poparcie 19 grudnia 2025 r.

II. CEL

10. Od czasu przyjęcia w 2001 r. obecnego ustawodawstwa UE w sprawie organizmów zmodyfikowanych genetycznie poczyniono znaczne postępy w rozwoju NGT, które w porównaniu z tradycyjnymi technikami upraw umożliwiają bardziej ukierunkowane, precyzyjne i szybsze zmiany genetycznych właściwości roślin.
11. Przedmiotowy wniosek ma umożliwić unijnemu sektorowi rolno-spożywczemu przyczynienie się do realizacji celów związanych z innowacjami i zrównoważonym rozwojem zawartych w Europejskim Zielonym Ładzie oraz w strategii „Od pola do stołu” i strategii na rzecz bioróżnorodności, a także zwiększyć konkurencyjność tego sektora przy jednoczesnym utrzymaniu wysokiego poziomu ochrony zdrowia i środowiska.

⁷ 16659/25, 16660/25

⁸ Dok. 6131/26.

III. ANALIZA STANOWISKA RADY W PIERWSZYM CZYTANIU

12. Poniżej przedstawiono główne elementy stanowiska Rady w pierwszym czytaniu, co do których współprawodawcy osiągnęli porozumienie.
13. Zachowano **ogólną strukturę** wniosku Komisji, rozróżniając dwie różne kategorie roślin NGT.
14. Kategoria 1 obejmuje rośliny NGT, które są równoważne z roślinami konwencjonalnymi, tj. modyfikacja genetyczna wprowadzona poprzez nowe techniki genomowe może również występować naturalnie lub zostać uzyskana w drodze hodowli konwencjonalnej. Takie rośliny podlegają procedurze weryfikacji, w ramach której właściwy organ krajowy lub Komisja stwierdzają, że są one rzeczywiście równoważne z roślinami konwencjonalnymi. Po potwierdzeniu tej równoważności rośliny NGT kategorii 1 są zwolnione z wymogów zawartych w przepisach dotyczących GMO.
15. Kategoria 2 obejmuje rośliny NGT, które poddano bardziej złożonym modyfikacjom i które nie zawierają obcego DNA. Takie rośliny podlegają procedurze zgłaszania lub procedurze wydawania zezwoleń, zgodnie z przepisami dotyczącymi GMO. W przeciwieństwie do roślin zmodyfikowanych genetycznie zawierających obce DNA rośliny NGT kategorii 2 korzystają z ograniczonych odstępstw od przepisów dotyczących GMO. Konkretnie wymogi dotyczące oceny i monitorowania ryzyka są bardziej elastyczne i można je dostosować do profilu ryzyka roślin.
16. Jeżeli chodzi o **kryteria równoważności** roślin NGT kategorii 1 z roślinami konwencjonalnymi, zachowano kluczowe elementy zarówno stanowiska Parlamentu, jak i Rady. Elementy te obejmują rodzaje modyfikacji genetycznych, ograniczenie rozmiaru niektórych modyfikacji, a także ograniczenia liczby modyfikacji genetycznych w każdej sekwencji kodowania białka i w każdej roślinie. Aby odzwierciedlić złożoność genomów roślin, ogólny limit w każdej roślinie uwzględnia liczbę zestawów chromosomów.

17. W nowym załączniku do rozporządzenia wprowadza się kryteria związane ze **zrównoważonym rozwojem**, które – obok kryteriów równoważności z roślinami konwencjonalnymi – muszą spełnić rośliny NGT, by kwalifikować się do kategorii 1. Mają one formę negatywnego wykazu cech (wykazu wykluczeń). Uznaje się, że cechy wymienione w tym wykazie negatywnym mogą mieć szkodliwy wpływ na zrównoważony rozwój. Jeżeli jedna z cech rośliny NGT, która ma zostać przeniesiona w wyniku modyfikacji genetycznej, znajduje się w tym wykazie, roślina NGT zostaje wyłączona z kategorii 1 i w konsekwencji podlega wymogom dotyczącym wydawania zezwoleń, identyfikowalności i monitorowania, a także innym przepisom dotyczącym roślin NGT kategorii 2.
18. Jeżeli jedna z cech rośliny NGT, która ma zostać przeniesiona w wyniku modyfikacji genetycznej, może mieć pozytywny wpływ na zrównoważony rozwój, zgłaszający i wnioskodawcy w odniesieniu do roślin NGT kategorii 2 mogą korzystać z pewnych zachęt regulacyjnych, takich jak przyspieszona procedura oceny ryzyka, zwolnienia z opłat i lepsze doradztwo na etapie poprzedzającym złożenie wniosku lub zgłoszenia.
19. W odpowiedzi na obawy dotyczące potencjalnych negatywnych skutków **patentowania** roślin NGT oraz powiązanych praktyk w zakresie licencjonowania i przejrzystości wprowadzono szereg zabezpieczeń, np. w odniesieniu do dostępu hodowców do materiału biologicznego roślin i odnośnych technik, a także ryzyka koncentracji na rynku.
20. Kompromis przewiduje kodeks postępowania zawierający określone zobowiązania właścicieli patentów i platform licencyjnych. Chociaż kodeks ma charakter dobrowolny, Komisja sprawuje nadzór nad jego opracowaniem, monitoruje jego funkcjonowanie oraz, w stosownych przypadkach, podejmuje dalsze działania, w tym proponuje środki ustawodawcze.
21. Zwiększono także przejrzystość, dostęp i pewność prawa poprzez wprowadzenie wymogu, by wraz z wnioskiem o weryfikację statusu NGT kategorii 1 zgłaszać – i publikować w bazie danych – informacje na temat patentów lub opublikowanych zgłoszeń patentowych, a także oświadczenia o gotowości posiadaczy patentów do udzielania licencji na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach.

22. Komisja publikuje wytyczne w celu wspierania podmiotów w kwestiach związanych z własnością intelektualną w odniesieniu do roślin, ustanawia grupę ekspertów ds. patentowania roślin NGT oraz ocenia skutki patentowania roślin, cech i technik NGT, a także powiązanych praktyk w zakresie licencjonowania i przejrzystości.
23. Rośliny NGT kategorii 1 są zwolnione z wymogów dotyczących **etykietowania**, z wyjątkiem roślinnego materiału rozmnożeniowego tych roślin. Do roślin NGT kategorii 2 nadal stosują się wymogi dotyczące etykietowania określone w przepisach dotyczących GMO.
24. W produkcji **ekologicznej** nie można stosować ani roślin, ani produktów NGT kategorii 1 ani 2, pomimo wyłączenia roślin i produktów NGT kategorii 1 z wymogów określonych w przepisach dotyczących GMO. Przypadkowa lub nieunikniona technicznie obecność roślin i produktów NGT kategorii 1 w produkcji ekologicznej nie stanowi jednak niezgodności z rozporządzeniem w sprawie produkcji ekologicznej⁹.
25. **Środki dotyczące współistnienia dotyczące** roślin NGT kategorii 2 pozostają opcjonalne dla państw członkowskich. Ponadto państwa członkowskie zachowują możliwość **rezygnacji z uprawy** roślin NGT kategorii 2 na swoim terytorium. Status quo obowiązujących przepisów dotyczących GMO ma zatem zastosowanie także do roślin NGT kategorii 2 w tym zakresie.
26. Artykuł dotyczący **kontroli** przeprowadzanych przez państwa członkowskie daje pewność skutecznego egzekwowania przepisów rozporządzenia w sprawie NGT, nie nakładając na państwa członkowskie nowych obowiązków dotyczących kontroli ponad te, które wynikają z obowiązujących przepisów.

⁹ Rozporządzenie (WE) nr 2018/848 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie (WE) nr 834/2007

27. Ogólny program **monitorowania** został wzmocniony w odniesieniu do: skutków patentowania roślin NGT, ich cech i technik, a także odnośnych praktyk w zakresie licencjonowania i przejrzystości; wpływu stosowania rozporządzenia w sprawie NGT na sektor ekologiczny oraz wpływu roślin NGT na zrównoważony rozwój.
28. Współprawodawcom udało się znaleźć kompromisowe brzmienie w odniesieniu do zdecydowanej większości elementów wynegocjowanych podczas rozmów trójstronnych. W niektórych przypadkach Rada zaakceptowała w swoim stanowisku elementy stanowiska Parlamentu w pierwszym czytaniu, np. wyłączenie z kategorii 1 „tolerancji na herbicydy” jako zamierzonej cechy przenoszonej w wyniku modyfikacji genetycznej. Z drugiej strony Rada nie była w stanie zaakceptować niektórych elementów stanowiska Parlamentu, takich jak wymogi dotyczące etykietowania roślin i produktów NGT kategorii 1 w całym łańcuchu żywnościowym. Współprawodawcy uznali to jednak za możliwe do zaakceptowania w ramach ogólnego pakietu kompromisowego wynegocjowanego i uzgodnionego podczas ostatnich rozmów trójstronnych, w którym obie strony poczyniły ustępstwa, zwłaszcza w obszarach wymogów związanych ze zrównoważonym rozwojem i patentowania roślin NGT.

IV. PODSUMOWANIE

29. Stanowisko Rady zachowuje cel wniosku Komisji i w pełni odzwierciedla kompromis osiągnięty podczas negocjacji między Radą a Parlamentem Europejskim przy wsparciu Komisji.
30. Rada uważa zatem, że jej stanowisko w pierwszym czytaniu w wyważony sposób odzwierciedla wynik negocjacji oraz że przyjęcie rozporządzenia przyczyni się do ułatwienia innowacji, do zrównoważonego rozwoju, zwiększenia konkurencyjności unijnego sektora rolno-spożywczego oraz utrzymania wysokiego poziomu ochrony zdrowia i środowiska.